

PHƯƠNG THỨC VÀ CÁC TIÊU CHÍ ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ PHỐI HỢP GIỮA ĐOÀN ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI VÀ HỘI LUẬT GIA TỈNH ĐỒNG NAI TRONG CÔNG TÁC GIÁM SÁT OAN SAI

METHODS AND CRITERIA FOR ASSESSING THE EFFICIENCY OF COORDINATION BETWEEN OF THE NATIONAL ASSEMBLY DELEGATION AND THE ASSOCIATION OF DONG NAI LAWYERS ON SUPERVISION OF INJUSTICE, WRONGDOING

BÙI XUÂN THỐNG^(*) và ĐỖ THỊ HẢI YẾN^()**

TÓM TẮT: Oan, sai trong tố tụng là vấn đề hết sức phức tạp, có liên quan đến nhiều cơ quan, tổ chức, cá nhân khác nhau. Sự phối hợp của các chủ thể thực hiện quyền giám sát phải đảm bảo khách quan, nếu không thì kết quả của hoạt động giám sát oan, sai tại địa phương có thể bị sai lệch. Trong bài viết này, chúng tôi đi sâu vào nghiên cứu phương thức phối hợp và các tiêu chí đánh giá hiệu quả phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia tỉnh Đồng Nai trong công tác giám sát oan sai tại địa phương.

Từ khóa: oan sai; giám sát; Đoàn đại biểu Quốc hội; Hội Luật gia tỉnh Đồng Nai.

ABSTRACT: Injustice, wrongdoing in the legal proceedings are very complicated issues, involving many different agencies, organizations and individuals. The coordination of entities exercising on the supervising right must ensure objectivity, if not, the results of supervising activities of injustice, wrongdoing cases in the local could be false. In this article, the authors focus on studying the coordination method and the criteria for assessing the efficiency of coordination between the National Assembly delegation and the Association of Dong Nai Lawyers on the supervising activities for injustice, wrongdoing in the legal proceedings in the local.

Key words: injustice wrongdoing; supervision; the National Assembly delegation; the Association of Dong Nai Lawyers.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Cùng với sự phát triển của đất nước, hoạt động tư pháp ngày càng chuyên nghiệp chính quy, hiện đại, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của xã hội. Chính vì vậy, việc nghiên cứu hoạt động phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia tỉnh trong công tác giám sát án oan, sai tại địa phương là việc cần thiết hiện nay nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động của cơ quan tư pháp ở Việt Nam hiện nay nói chung và tỉnh Đồng Nai nói riêng.

2. NỘI DUNG

2.1. Quan niệm về phương thức phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia tỉnh Đồng Nai trong công tác giám sát oan sai tại địa phương

Trong hoạt động của bất cứ cơ quan, đơn vị nào cũng đều có sự phối hợp giữa cơ quan, đơn vị cấp trên với cơ quan, đơn vị cấp dưới, giữa cơ quan chủ quản với các cơ quan hữu quan, giữa các đơn vị, bộ phận và giữa các người trong cùng cơ quan, đơn vị với nhau

(*) ThS. Đoàn đại biểu Quốc hội tỉnh Đồng Nai, thongbx2012@yahoo.com, Mã số: TCKH23-20-2020

(**) ThS. Văn phòng Đoàn đại biểu Quốc hội tỉnh Đồng Nai, haiyenqhdn@yahoo.com

bằng những phương thức khác nhau. Phương thức phối hợp trong hoạt động giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia tỉnh Đồng Nai trong công tác giám sát oan, sai tại địa phương là cách thức, phương pháp tiến hành thực hiện những chức năng, nhiệm vụ trong việc phối hợp giám sát oan sai nhằm mang lại hiệu quả tốt nhất.

Phương thức phối hợp bao gồm hai loại: phối hợp theo chiều ngang và phối hợp theo chiều dọc. Phối hợp theo chiều ngang là phối hợp xây dựng và thực hiện chính sách giữa các cơ quan cùng cấp, chẳng hạn phối hợp giữa các bộ, ngành. Phối hợp theo chiều dọc là phối hợp giữa các cơ quan không cùng cấp, chẳng hạn phối hợp giữa cơ quan trung ương và cơ quan địa phương. Yêu cầu phối hợp đặt ra bất cứ khi nào công việc phải thực hiện với sự tham gia của hơn một cơ quan, tổ chức. Phối hợp giữa các cơ quan quản lý giúp cho các cơ quan chia sẻ được những nỗ lực trong xây dựng chính sách và đảm bảo thực thi đầy đủ, hiệu quả những chính sách này. Phối hợp giúp phân bổ hiệu quả các nguồn lực (như tài chính, con người) nhằm đạt được các mục tiêu chính sách; đảm bảo cho những chính sách trong lĩnh vực này không gây ra những ảnh hưởng xấu cho lĩnh vực khác; giảm thiểu tranh chấp về thẩm quyền giữa các bộ, ngành, địa phương và các tổ chức khác. Dấu hiệu thể hiện sự thiếu phối hợp trong quản lý là chậm trễ, chồng chéo và hỗn loạn; hệ quả của sự thiếu phối hợp trong quản lý là mất cơ hội và không hiệu quả [3, tr.3]. Việc phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia trong công tác giám sát oan, sai tại địa phương là phối hợp theo chiều ngang, giữa những cơ quan trong phạm vi của địa phương.

2.2. Những phương thức phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia tỉnh Đồng Nai trong công tác giám sát oan sai tại địa phương

Thứ nhất, xác định cơ quan chủ trì trong hoạt động phối hợp giám sát oan, sai và xác định cơ quan phối hợp trong hoạt động phối hợp giám sát oan sai.

Sự phối hợp theo mệnh lệnh của nhiều lãnh đạo, quản lý sẽ dẫn đến tình trạng nhân viên thừa hành sẽ không xác định rõ ai là người chịu trách nhiệm chính. Phối hợp không có cơ quan chủ trì sẽ là nguồn gây xung đột, mâu thuẫn trong quá trình triển khai công việc. Phương thức phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia trong công tác giám sát oan sai tại địa phương phải xác định được cơ quan Đoàn đại biểu Quốc hội sẽ là cơ quan chủ trì, giữ vai trò điều phối các hoạt động phối hợp về vấn đề giám sát oan sai. Đoàn đại biểu Quốc hội sẽ là cơ quan giữ vai trò chủ chốt trong việc lãnh đạo, chỉ đạo các nhân viên, cơ quan phối hợp làm việc có mục đích, hiệu quả nhằm tăng sự đoàn kết, hợp tác, tạo ra bầu không khí thoải mái, hiệu quả trong cơ quan. Đoàn đại biểu Quốc hội sẽ rà soát, thẩm định những hoạt động và những công việc của đội ngũ cán bộ thực hiện công tác giám sát oan sai tại địa phương, khi xảy ra xung đột thì Đoàn đại biểu Quốc hội sẽ tiến hành phân xử, giải quyết các mâu thuẫn để đi đến thống nhất trong quá trình phối hợp. Hội Luật gia là cơ quan phối hợp trong hoạt động giám sát oan sai tại địa phương. Trong quá trình phối hợp, cơ quan phối hợp phải xác định mục tiêu, nhiệm vụ, vai trò, chức năng, thẩm quyền và nguồn lực trong việc phối hợp giám sát oan sai tại địa phương. Phối hợp trong bất cứ một hoạt động nào trong đời sống xã hội cũng là công việc khó khăn, tốn kém về thời gian, công sức của các cán bộ tham gia giám sát, do đó, cần có sự cam kết, nỗ lực từ những bên tham gia, đảm bảo có sự điều hòa được lợi ích cá nhân với lợi ích của tập thể nhằm đảm bảo sự giám sát oan sai tại địa phương đạt được sự kỳ vọng của người dân.

Thứ hai, lãnh đạo Đoàn đại biểu Quốc hội và lãnh đạo Hội Luật gia có trách nhiệm, phân công cử cán bộ chuyên trách làm công tác giám sát oan sai.

Khi Đoàn đại biểu Quốc hội có yêu cầu thực hiện nhiệm vụ giám sát oan sai, Hội Luật gia phân công tư vấn viên pháp luật, luật sư thực

hiện việc nghiên cứu, đề xuất xử lý vấn đề có liên quan đến công tác giám sát oan sai tại cơ quan điều tra, cơ quan kiểm sát, cơ quan tòa án. Đoàn đại biểu Quốc hội đề ra kế hoạch phối hợp, khi cần thiết chủ động gửi văn bản đến Hội Luật gia để cử cán bộ tham gia. Trong thời hạn cho phép (khoảng 7 ngày) kể từ khi nhận được yêu cầu của Đoàn đại biểu Quốc hội, Hội Luật gia phải có trách nhiệm cử cán bộ chuyên trách đôn đốc thực hiện công việc giám sát oan sai.

Thứ ba, lãnh đạo Đoàn đại biểu Quốc hội và lãnh đạo Hội Luật gia, cán bộ chuyên trách trao đổi, cung cấp thông tin, tài liệu, tham gia đóng góp ý kiến về công tác giám sát oan sai tại địa phương. Thông qua phối hợp, Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia có nhu cầu cung cấp thông tin, tài liệu có liên quan đến án oan sai tại địa phương, các cơ quan, cá nhân, tổ chức có thẩm quyền trao đổi hoạt động và thông tin với nhau, hỗ trợ cho nhau trong việc thực hiện tốt các chức năng, thẩm quyền của từng yếu tố của cơ quan. Sự phối hợp tạo ra sự đoàn kết, đồng thuận, hỗ trợ nhau; phát huy dân chủ, khai thác năng lực, sở trường của từng chuyên viên trong công tác để cùng hướng vào thực hiện tốt các nhiệm vụ công tác của đơn vị mình.

Thứ tư, lãnh đạo Đoàn đại biểu Quốc hội và lãnh đạo Hội Luật gia tổ chức các cuộc họp.

Trong trường hợp cần thiết, lãnh đạo Đoàn đại biểu Quốc hội và lãnh đạo Hội Luật gia sẽ tổ chức các cuộc họp. Các cuộc họp thường chia làm hai loại họp thường kỳ và họp đột xuất. Họp thường kỳ giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và lãnh đạo Hội Luật gia về nội dung công tác giám sát oan sai và một số công tác phối hợp khác như việc giải quyết khiếu nại, tố cáo,... thì thường diễn ra 1 lần/1 tháng. Trong các phiên họp đó, các cơ quan Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia tổng kết những kết quả đã làm được, đánh giá những ưu điểm, hạn chế và tìm ra giải pháp nhằm nâng cao chất lượng của công tác giám sát oan sai. Các cơ quan sẽ nêu lên những bất cập trong việc giám

sát oan sai tại địa phương có liên quan đến khâu của cơ quan điều tra, cơ quan kiểm sát, cơ quan tòa án nhằm đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp cho người dân. Bên cạnh những cuộc họp thường kỳ thì sẽ có những cuộc họp đột xuất giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và lãnh đạo Hội Luật gia nhằm giải quyết những vấn đề bức xúc, khó khăn trong quá trình giám sát oan sai tại địa phương, đặc biệt, khi phát hiện ra các vụ án có dấu hiệu đặc biệt nghiêm trọng, gây ra những án oan sai cho người dân. Trong các cuộc họp, Đoàn đại biểu Quốc hội và lãnh đạo Hội Luật gia có thể chủ động đề xuất giải pháp nhằm phối kết hợp với các cơ quan nhà nước có thẩm quyền như cơ quan điều tra, cơ quan kiểm sát, cơ quan tòa án để trao đổi, cung cấp thông tin nhằm nâng cao hiệu quả công tác xét xử của những vụ án hình sự.

Các cuộc họp thường xuyên hoặc đột xuất sẽ nảy sinh ra hai vấn đề, một là, Đoàn đại biểu Quốc hội và lãnh đạo Hội Luật gia thống nhất được ý kiến và phương pháp giám sát oan sai tại địa phương. Hai là, Đoàn đại biểu Quốc hội và lãnh đạo Hội Luật gia không thống nhất được ý kiến và phương pháp giám sát oan sai tại địa phương thì cơ quan chủ trì hoạt động phối hợp là Đoàn đại biểu Quốc hội phải có năng lực lãnh đạo, giải quyết các xung đột xảy ra trong cuộc họp, để tạo ra cuộc họp có hiệu quả cao nhất.

2.3. Tiêu chí đánh giá mức độ hiệu quả phối hợp và tiêu chí phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia tỉnh Đồng Nai trong công tác giám sát oan sai tại địa phương

Thuật ngữ tiêu chí được sử dụng trong hầu hết các lĩnh vực của đời sống xã hội. Tiêu chí đánh giá mức độ hiệu quả là những dấu hiệu, chuẩn mực, thước đo các sự vật, hiện tượng trong xã hội. Tiêu chí được định nghĩa là: “*đặc trưng, dấu hiệu làm cơ sở, căn cứ để nhận biết, xếp loại các sự vật, các khái niệm*” [2, tr.286]. Tiêu chí thường dùng để kiểm định hoặc đánh giá một đối tượng. Tiêu chí đánh giá hiệu quả hoạt động phối hợp của Đoàn đại biểu Quốc

hội và Hội Luật gia trong việc giám sát oan sai là những yêu cầu, đòi hỏi trong quá trình hoạt động thực thi nhiệm vụ Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia phải đáp ứng nhằm đánh giá mức độ hiệu quả hoạt động phối hợp.

Thứ nhất, tuân thủ theo các quy định của Hiến pháp và Pháp luật. Trong hệ thống pháp luật của nước ta, Hiến pháp năm 2013 là đạo luật có hiệu lực pháp lý cao nhất, quy định chế độ chính trị, quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân, cơ cấu, nguyên tắc tổ chức của các cơ quan nhà nước... Các luật như Luật Tổ chức Quốc hội, Luật Tổ chức chính quyền địa phương,... và các văn bản hướng dẫn thi hành như nghị định, thông tư, quy chế làm việc của Hội Luật gia,... phải phù hợp với các quy định của Hiến pháp. Không có một chủ thể nào có thể đứng ngoài hay đứng trên pháp luật trong hệ thống pháp luật Việt Nam, nếu chủ thể nào vi phạm pháp luật sẽ bị xử lý theo quy định của pháp luật hiện hành. Đoàn đại biểu Quốc hội là nơi tham gia đồng đạo của các Đại biểu Quốc hội, đại diện cho nhiều thành phần, lợi ích khác nhau, trong quá trình hoạt động có thể tiềm ẩn những xung đột lợi ích. Hội Luật gia là tổ chức có tính đoàn kết, tập hợp rộng rãi các luật gia đã và đang làm công tác pháp luật trong cơ quan Nhà nước, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức chính trị - xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội, tổ chức kinh tế, tổ chức văn hoá, tổ chức giáo dục, đơn vị vũ trang nhân dân. Do đó, trong quá trình làm việc đòi hỏi các thành viên của Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia phải nghiêm túc tuân thủ các quy định của Hiến pháp, pháp luật và nguyên tắc phối hợp hoạt động giữa hai cơ quan trên nhằm tiến tới hoạt động chuyên nghiệp, có hiệu lực và hiệu quả ngày một cao hơn trong việc giám sát oan sai tại địa phương. Các chủ thể thực hiện quyền giám sát chỉ vì một vấn đề mang tính chất quan hệ cá nhân, hay có một vài lợi ích vật chất do những người khác mang lại mà các cơ quan thực thi quyền giám sát oan sai mà không trung thực, không tôn trọng sự thực khách quan, không tôn

trọng thực tế mà dẫn đến việc không tuân thủ đúng theo quy định của pháp luật, không tiến hành xem xét kỹ các tình tiết liên quan đến việc điều tra, truy tố, xét xử có thể dẫn đến hiện tượng bỏ lọt tội phạm cũng như làm oan người vô tội. Quá trình phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia trong việc giám sát oan sai đòi hỏi các chủ thể phải nghiêm túc tuân thủ, chấp hành các quy định của pháp luật.

Thứ hai, phù hợp với mục tiêu của hoạt động phối hợp. Trong mỗi giai đoạn phát triển của tỉnh Đồng Nai, mục tiêu đặt ra cho việc xây dựng và nâng cao hoạt động phối hợp trong công tác giám sát oan sai là khác nhau, do đó các quy định, quy tắc của hoạt động phối hợp có thể có sự thay đổi ít nhiều. Muốn đạt được mục tiêu chung của hoạt động phối hợp phải ban hành được quy chế phối hợp - là cơ sở pháp lý để hai cơ quan hoạt động. Mục tiêu cuối cùng của hoạt động phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia trong việc giám sát oan sai là tạo ra sự thống nhất, đồng thuận, bảo đảm chất lượng và hiệu quả trong giám sát oan sai, góp phần hoàn thiện, nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động giám sát oan sai tại địa phương. Nếu các chủ thể phối hợp được trang bị đầy đủ những kiến thức, kỹ năng phối hợp và có kinh nghiệm thì hiệu quả hoạt động phối hợp trong công tác giám sát oan sai tại địa phương giữa các chủ thể sẽ được nâng lên. Phối hợp đem lại lợi ích thiết thực trong việc xác định vị trí pháp lý, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của các chủ thể theo quy định của pháp luật.

Thứ ba, bảo đảm tính thống nhất, khoa học, linh hoạt. Về bảo đảm tính thống nhất, trong quá trình phối hợp giám sát oan sai Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia phải có sự thống nhất trong việc ban hành các nội quy, quy chế, chương trình hành động giữa những người thực thi quyền giám sát. Việc ban hành nội quy, quy chế mới hoặc sửa đổi bổ sung phải đảm bảo được tính thống nhất, bảo đảm sự liên kết chặt chẽ, không tồn tại độc lập, riêng biệt mà được đặt trong một chỉnh thể, có sự ràng

buộc với nhau trong các văn bản quy phạm pháp luật nói chung và pháp luật về hoạt động phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia nói riêng, không được mâu thuẫn, chồng chéo với các văn bản quy phạm pháp luật khác, đặc biệt và các văn bản quy phạm pháp luật đang có hiệu lực. Việc phối hợp trong hoạt động giám sát nói chung và giám sát oan sai của Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia nói riêng, dư luận xã hội, báo chí đưa tin về văn bản quy phạm pháp luật trái pháp luật mà vẫn chưa được các cơ quan hữu quan tiến hành giám sát kịp thời. Các cơ quan nhà nước có thẩm quyền chỉ giám sát về các nội dung có liên quan đến việc ban hành văn bản quy phạm pháp luật về tiến độ và số lượng; nội dung chủ yếu là kết hợp với giám sát chuyên đề mà chưa đi vào nội dung cụ thể của tất cả các văn bản đã được ban hành thuộc lĩnh vực phụ trách có liên quan đến án oan sai của các cơ quan nhà nước có thẩm quyền. Việc phối hợp trong giám sát oan sai tại tỉnh Đồng Nai chủ yếu được thực hiện thông qua các kênh như xem xét các báo cáo của các cơ quan chịu sự giám sát như cơ quan điều tra, cơ quan kiểm sát, cơ quan Tòa án mà thiếu những kênh thông tin độc lập, khách quan thông qua các chứng cứ của vụ án, chưa có cơ chế hữu hiệu để kiểm tra tính xác thực của thông tin, số liệu mà cơ quan được giám sát cung cấp. Trong quá trình thực thi hoạt động phối hợp cần đảm bảo sự liên kết chặt chẽ, sự phối hợp chặt chẽ, thống nhất giữa các cơ quan chủ trì phối hợp là Đoàn đại biểu Quốc hội và cơ quan phối hợp là Hội Luật gia trong việc giám sát oan sai. Khi xảy ra vấn đề mâu thuẫn, xung đột, cơ quan chủ trì phối hợp là Đoàn đại biểu Quốc hội sẽ là người cầm trịch để giải quyết vấn đề. Về bảo đảm tính khoa học, trong quá trình phối hợp giám sát oan sai Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia phải có tính khoa học, phù hợp với điều kiện hoạt động của từng chủ thể và tính chất của từng hoạt động phối hợp giữa các chủ thể. Tính khoa học của quy trình phối hợp trong việc giám sát phải được thể hiện

trước hết ở chỗ mỗi công đoạn trong quy trình phối hợp được quy định cụ thể về mặt thời gian, phù hợp với nội dung hoạt động phối hợp giám sát oan sai. Quy trình phải dự liệu khoảng thời gian cụ thể từ khi dự kiến chương trình phối hợp giám sát oan sai đến việc triển khai hoạt động phối hợp giám sát, xây dựng báo cáo hoạt động phối hợp giám sát oan sai và cuối cùng là theo dõi việc thực hiện các kiến nghị từ hoạt động phối hợp giám sát oan sai. Thời gian đề ra một chương trình phối hợp giám sát oan sai mà quá dài sẽ phản ánh sự đình trệ, nhưng quá ngắn lại cho thấy quy trình, thủ tục quá vắn tắt, không phát huy được hết những ý kiến tham gia của Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia. Hoạt động phối hợp trong việc giám sát oan sai với những đối tượng giám sát đặc biệt là các cơ quan có quyền lực trong bộ máy nhà nước như cơ quan công an, cơ quan kiểm sát, cơ quan tòa án - là cơ quan thực hiện những nhiệm vụ, chức năng của Nhà nước. Cần phải có quy trình thực hiện hoạt động phối hợp hết sức cẩn trọng, khoa học, nếu không sẽ ảnh hưởng đến uy tín chính trị của cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan. Về bảo đảm tính linh hoạt, trong quá trình phối hợp giám sát oan sai Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia phải có tính linh hoạt trong việc xử lý các tình huống phát sinh. Tính linh hoạt trong hoạt động phối hợp giám sát oan sai là khả năng quan sát, tìm hiểu, đánh giá nhanh chóng một tình huống xảy ra và có sự phản ứng lại một cách hợp lý của các chủ thể. Mặc dù, theo quy định của pháp luật hình sự hiện hành, các tội phạm được chia làm các tội như cướp của, giết người, trộm cắp tài sản, hiếp dâm,... tuy nhiên, trong mỗi vụ án có những tình tiết khác nhau, về người thực hiện hành vi tội phạm, thời gian, hoàn cảnh,... có sự khác nhau. Các cơ quan trong quá trình phối hợp giám sát oan sai phải có tính linh hoạt, xử lý các tình huống hợp tình, hợp lý, tránh áp dụng pháp luật một cách rập khuôn, máy móc gây ra những hậu quả bất lợi cho các chủ thể.

Thứ tư, hiệu quả của hoạt động phối hợp. Hiệu quả hoạt động phối hợp giám sát oan sai của Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia phụ thuộc vào nội dung, phương thức lãnh đạo của Đảng, phụ thuộc vào việc thực hiện các quyền tư pháp của các cơ quan Nhà nước,... Hiệu quả của hoạt động phối hợp trong thực thi công vụ được thể hiện trên các phương diện sau: đạt được mục tiêu đề ra cho pháp luật về hoạt động phối hợp trong giám sát oan sai ở một mức độ nhất định với chi phí nguồn lực càng ít càng tốt; với mức độ chi phí các nguồn lực nhất định, thực thi hoạt động phối hợp đạt kết quả càng cao càng tốt; để đạt được mục tiêu đề ra cho hoạt động phối hợp không chỉ trong quan hệ với chi phí nguồn lực như tài chính, nhân lực,... mà còn trong quan hệ với hiệu quả xã hội. Phối hợp phải tiết kiệm, các phí tổn cho việc phối hợp trong hoạt động giám sát oan sai của Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia phải đủ để đảm bảo cho các chủ thể thực hiện công tác phối hợp phát huy tốt vai trò, nhiệm vụ và năng lực của mình để đạt được kết quả ở mức cao nhất. Tài chính chi cho hoạt động phối hợp được sử dụng cho hoạt động phối hợp giữa các bộ phận trong đơn vị chủ trì, giữa đơn vị chủ trì với các đơn vị phối hợp khác là thấp nhất nhưng hoạt động phối hợp diễn ra hiệu quả nhất trong việc giám sát oan sai tại địa phương. Để hoạt động phối hợp được thực hiện chặt chẽ, nhanh chóng, tiết kiệm thời gian và công sức thì cơ quan chủ trì là Đoàn đại biểu Quốc hội và cơ quan phối hợp là Hội Luật gia phải đầu tư trang thiết bị cơ sở vật chất, ứng dụng công nghệ hiện đại trong quá trình thực thi công việc. Nhân lực tham gia phối hợp thể hiện ở số lượng cán bộ tham gia vào hoạt động phối hợp là ít nhất nhưng được thực hiện nhanh nhất, ít chi phí nhất. Cán bộ tham gia hoạt động phối hợp phải đảm bảo có đạo đức nghề nghiệp và năng lực. Việt Nam hiện nay chưa có luật về đạo đức công vụ như một số quốc gia phát triển như Nhật Bản, Canada, tuy nhiên, trong Điều 15, Luật Cán bộ,

công chức năm 2008 quy định: “*Cán bộ, công chức phải thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư trong hoạt động công vụ*”. Theo quy định của Khoản 2, Điều 70, Luật phòng, chống tham nhũng quy định: “*Guong mẫu, liêm khiết; chấp hành nghiêm chỉnh quy định của pháp luật về phòng, chống tham nhũng, quy tắc ứng xử, quy tắc đạo đức nghề nghiệp, quy tắc đạo đức kinh doanh*”. Theo đó, Đại biểu Quốc hội phải tuân thủ nguyên tắc đạo đức nghề nghiệp chung và đạo đức riêng của mình. Đối với Đoàn đại biểu Quốc hội: “*Có phẩm chất đạo đức tốt, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, gương mẫu chấp hành pháp luật; có bản lĩnh, kiên quyết đấu tranh chống tham nhũng, lãng phí, mọi biểu hiện quan liêu, hách dịch, cửa quyền và các hành vi vi phạm pháp luật khác*”. Hội Luật gia cũng có đạo đức nghề nghiệp, từ đó bảo đảm sự tin tưởng của các cơ quan nhà nước, cũng như nhân dân trong thực thi nhiệm vụ. Tăng cường năng lực của Đoàn đại biểu Quốc hội cũng như Hội Luật gia thông qua các khóa bồi dưỡng về kiến thức, kỹ năng giám sát. Đối với Đoàn đại biểu Quốc hội phải tăng cường đại biểu quốc hội kiêm nhiệm sang hoạt động chuyên trách. Tiêu chuẩn của Đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia vừa chú trọng đảm bảo yếu tố kế thừa, vừa đảm bảo nhân tố mới. Bên cạnh những tiêu chuẩn đã định lượng như trình độ học vấn, chức vụ đảm nhiệm, hiệu quả công việc,... còn cần có cả những sự nhiệt huyết, yêu nghề, sẵn sàng thực thi nhiệm vụ phối hợp trong giám sát oan sai, mặc dù hoạt động này có đôi lúc gây động chạm đến quyền và lợi ích của các cơ quan nhà nước.

Thứ năm, sự hài lòng của người dân. Tiêu chí đánh giá hoạt động phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia trong việc giám sát oan sai tại địa phương còn được đo lường bằng sự hài lòng của người dân. Giám sát của Đại biểu Quốc hội và Đoàn đại biểu Quốc hội được đánh giá cao nhất trong các công cụ giám sát mức độ hài lòng của người dân qua hiệu quả phối hợp.

Thứ sáu, kiểm tra hoạt động phối hợp. Hoạt động phối hợp trong việc giám sát oan sai giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia chỉ thành “trên giấy” nếu như không được tổ chức thực hiện trong cuộc sống. Tuy nhiên, nếu thực hiện hoạt động giám sát oan sai mà không có khâu kiểm tra, giám sát và xử lý hành vi vi phạm pháp luật thì phối hợp cũng không mang lại hiệu quả, thậm chí trở nên hình thức. Theo Đào Trí Úc: “*Trong tổ chức và thực thi quyền lực nhà nước, cơ chế kiểm tra, giám sát quyền lực đóng vai trò của chiếc “phanh” an toàn, đảm bảo cho guồng máy quyền lực hoạt động hết công suất. Một khi hệ thống “phanh” an toàn không được đảm bảo, bộ máy quyền lực vận hành sẽ thiếu an toàn dẫn đến các tình huống hoặc là vận hành cầm chừng hoặc là vận hành ngoài tầm kiểm soát của “người chủ” quyền lực dẫn đến quan liêu, tha hóa quyền lực. Chính vì thế, trong mọi quốc gia dân chủ, cơ chế kiểm tra, giám sát việc tổ chức và thực thi công quyền được đặc biệt chú ý*” [1, tr.125]. Cần có những quy định để xây dựng cơ chế kiểm tra, giám sát phát hiện những hành vi của cá nhân người có thẩm quyền không tạo điều kiện, hoặc cản trở nhân dân thực hiện quyền giám sát oan sai. Hoạt động phối hợp giữa Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia trong công tác giám sát oan sai góp phần nâng cao hiệu quả của công tác điều

tra, truy tố, xét xử vì các hoạt động trên có mối quan hệ qua lại, phụ thuộc vào nhau. Thực tiễn đã chứng minh rằng, hoạt động phối hợp có các phương thức và tiêu chí khoa học, chính xác sẽ giúp cho việc giám sát oan sai của Đoàn đại biểu Quốc hội và Hội Luật gia sẽ có hiệu quả tốt, đảm bảo quyền con người, quyền công dân trong điều kiện hiện nay.

3. KẾT LUẬN

Hoạt động phối hợp giữa Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh và Hội Luật gia tỉnh Đồng Nai trong công tác giám sát oan sai góp phần nâng cao hiệu quả của công tác điều tra, truy tố, xét xử vì các hoạt động trên có mối quan hệ qua lại, phụ thuộc vào nhau. Việc phối hợp giữa Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh và Hội Luật gia tỉnh Đồng Nai góp phần đẩy nhanh tiến độ điều tra, truy tố, xét xử các vụ án, đặc biệt là các vụ án oan sai có dấu hiệu đặc biệt nghiêm trọng được dư luận xã hội quan tâm. Các cơ quan nhà nước có thẩm quyền như cơ quan điều tra, cơ quan truy tố, cơ quan xét xử cũng đều cần phải nắm bắt các thông tin liên quan đến các vụ án để tìm hiểu về diễn biến, nguyên nhân, hậu quả,... có liên quan đến các vụ án oan sai để đánh giá và xử lý chính xác vụ việc, hạn chế tối đa bỏ lọt tội phạm hoặc để oan người vô tội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đào Trí Úc (2006), *Mô hình tổ chức và hoạt động của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam*, Nxb Tư pháp, Hà Nội.
 [2] Nguyễn Như Ý (1999), *Đại từ điển tiếng Việt*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
 [3] Richards Veryards (1994), *Information Coordination: The management of information models, systems, organizations*, Publisher: Prentice Hall, ISBN: 978-0-13-099243-7.

Ngày nhận bài: 05-8-2020. Ngày biên tập xong: 03-9-2020. Duyệt đăng: 24-9-2020